

Kapitola 1

Začalo sněžit.

V podvečer, když se setměla obloha, z níž skrze trhliny v mracích pronikaly na kamenité koryto řeky slabé paprsky slunce, vše náhle ztichlo. K zemi tančily dvě a pak tři sněhové vločky.

Ty mójely rolnické oděvy samuraje a jeho mužů, kteří káceli strom, a jako by si stěžovaly na pomíjivost života, otíraly se o jejich tváře a ruce a hned zase mizely. Když však tito lidé nadále mlčky máchali sekerami, začaly padat všude kolem, jako by si jich už nechtěly všímat. Spolu se sněhem se začal šířit večerní opar a vše v dosahu jejich zraku zšedlo.

Samuraj a jeho muži brzy přestali pracovat a naložili si otepi dřeva na záda. Byly to zásoby dříví na bezprostředně se blížíci zimu. Šli v řadě za sebou jako mravenci podél kamenitého koryta řeky zpět do mokřadu a sníh jim už padal i do tváře.

Na konci mokřadu obklopeného vyschlými kopci ležely tři vesnice. Za každou vesnicí byl další kopec a před ní se vždy rozkládalo pole. To proto, aby z každého domu mohli sledovat, zda do mokřadu nevstoupil někdo cizí. V domech se slaměnými střechami, které byly natěsnány jeden vedle druhého, jako by je k sobě někdo namačkal, viselo pod stropem mřížování pletené z bambusu, na kterém se sušilo dříví a vysoká tráva. Uvnitř domů to páchlo jako ve chlévě a byla tam tma.

Samuraj věděl o těchto třech vesnicích úplně všechno. Tyto vesnice i veškerou půdu totiž získala jeho rodina od jejich pána jako léno v generaci jeho otce. Nyní jakožto hlava rodiny musel

v případě, že přišel knížecí rozkaz, shromáždit několik rolníků, a pokud by náhodou začala bitva, musel se s nimi urychleně dostat do sídla svého patrona, pana Išidy.

Samurajův dům byl v porovnání s domy, ve kterých žili rolníci, mnohem lepší, ale i tak se nejednalo o nic víc než o několik budov se slaměnými střechami spojenými dohromady. Od rolnických domů jej odlišovalo několik kůlen a velký chlív, a také to, že byl obehnaný hliněným náspem. Ale i když byl obehnaný hliněným náspem, dům samozřejmě nesloužil k válčení. Na hoře na severní straně mokřadu byly rozvaliny samurajské pevnosti, kterou kdy si jejich kníže zbořil, aby tuto oblast ovládl, ale války po celém Japonsku už ustaly a teď, když se stal nejmocnějším knížetem celé oblasti Mičinoku, nepotřebovala takové opevnění ani rodina tohoto samuraje. Navíc navzdory rozdílům ve společenském postavení pracoval samuraj s ostatními na poli a v horách zas se svými muži páčil uhlí. Také jeho manželka se s ostatními ženami starala o krávy a koně. Celkem se musela knížeti platit roční daň ve výši šedesáti pěti *kanů*^{*}, z toho šedesát *kanů* z výnosů rýžových polí a pět *kanů* z polí ostatních.

Chvillemi sněžením přecházelo ve vánici. Stopy nohou samuraje a jeho mužů zanechávaly na dlouhé cestě tu a tam šmouhy. Nikdo se nesnažil zbytečně mluvit, kráčeli jako stádo poslušných krav. Když došli k malému dřevěnému mostu zvanému Nihonsugi, spatřil samuraj Jozóa, který měl vlasy bíle zaváté sněhem stejně jako oni a stál tam jako socha Buddhy uprostřed pláně.

„Je tady Druhý pán.“

Samuraj přikývl, sundal ze zad otep dříví a položil ji k Jozóovým nohám. Stejně jako tváře místních rolníků měla i ta jeho zapadlé oči a vystouplé lícní kosti, působila zemitě. Stejně jako

* 1 *kan* odpovídá přibližně 1 desetíně 1 *koku*, což byla v období Tokugawa (1603–1868) měrná jednotka, jíž se vyměřoval výnos půdy v jednotlivých knížectvích a panstvích. 1 *koku* označovalo množství rýže, kterou spotřeboval jeden člověk za 1 rok (asi 180 litrů rýže). Na *koku* a *kany* se přepočítával i výnos z jiných než rýžových polí.

rolníci toho příliš nenamluvil a své pocity dával najevo jen zřídka. Byl sice hlavou rodiny, ale kdykoli přišel jeho staříčkový strýc, kterému všichni říkali Druhý pán, cítil se sklíčeně. Navzdory tomu, že se po smrti svého otce stal hlavou rodiny Hasekura, o všem se radil a o všem rozhodoval se svým strýcem. To proto, že strýc se spolu s jeho otcem účastnil několika bitev, které vedl jejich pán. Když byl samuraj ještě dítě, seděl jednou strýc vedle ohniště a s tvářemi rudými od popíjení *sake* řekl:

„Podívej, Roku,“ a ukázal mu zahnědlou jizvu na stehně. Byla to stopa po střele utrpené během bitvy na Suriagehaře, kde spolu s knížetem bojoval proti rodu Ašina, což byl věčný zdroj jeho pýchy. Ale i tento strýc během posledních čtyř, pěti let sešel. Tu a tam se objevil v jeho domě, kde popíjel *sake* a soustavně na všechno nadával. Když se dostatečně vypovídal, táhl za sebou svou zjizvenou pravou nohu zpět domů.

Samuraj za sebou nechal své muže a stoupal cestou do kopce ke svému domu. Sněhové vločky kroužily po širé šedé obloze a hlavní budova a kůlny spolu s dalšími budovami se před ním vznášely jako černý hrad. Když prošel kolem stáje, praštil jej do nosu zápach sena smíšeného s koňským trusem. Koně, kteří poznali podle kroků svého pána, kopali do podlahy. Když samuraj došel ke dveřím do hlavní budovy, zastavil se, pečlivě si z rolnického oděvu smetl sníh a vešel dovnitř. U zapuštěného ohniště seděl strýc se svou zchromlou pravou nohou nataženou před sebe a hrál si ruce nad ohněm. Vedle něj způsobně seděl samurajův dvanáctiletý nejstarší syn.

„To jsi ty, Roku?“, oslovil strýc samuraje. Kašlal při tom a zakrýval si ústa pěstí, jako by se dusil kouřem. Když svého otce spatřil nejstarší syn Kanzaburó, uklonil se a utíkal směrem do kuchyně, jako by to pro něj bylo vysvobození. Kouř stoupal kolem háku na kotlík až k sazemi zašpiněnému stropu. U tohoto začouzeného ohniště došlo v jeho době i za generace jeho otce k různým důležitým rozhodnutím a soudily se zde i spory vesničanů.

„Byl jsem v Nunozawě a viděl se tam s panem Išidou.“

Strýc znovu trochu zakašlal, a pak pokračoval:

„Pan Išida říkal, že z Eččů zatím nedostal žádnou odpověď ohledně pozemku v Kurokawě.“

Samuraj mlčky lámal suché větve z hromady vedle ohniště. Naslouchal tomuto pronikavému zvuku, aby vydržel strýcovy věčné připomínky. Nemlčel proto, že by nic necítil, nebo si nic nemyslel. Nebyl jen zvyklý ve svém obličejí projevovat city a nerad druhým odporoval. Ale ještě více jej deprimovalo strýcovo věčné ulpívání na věcech, které se odehrály dávno v minulosti.

Před deseti lety, když kníže vybudoval nový hrad, nové hradní město a přerozděloval léna, daroval samurajově rodině tento mokřad se třemi vesnicemi místo pozemku v Kurokawě, kde jeho předkové žili po generace. Kníže je přesídlil z původního území do této chudé části země s úmyslem tuto zaostalou oblast rozvíjet, ale samurajův otec si to vysvětloval po svém. Když si regent Hidejoši podrobil jejich knížete, skupina samurajů, kteří s touto situací nebyli spokojeni, se pod vedením rodů Kasai a Ózaki dopustila vzpoury. Přidalo se k nim tehdy i několik vzdálených příbuzných z jejich rodu. A protože otec poraženým samurajům poskytl přístřešek a pomohl jim utéct, kníže, který si to nejspíš pamatoval, mu místo pozemku v Kurokawě přidělil tuto pustinu. Aspoň to si jeho otec myslel.

Suché větve, které házel do ohniště, praskaly jako žehráni a nespokojenost jeho otce a strýce s tímto zacházením. Otevřely se dveře a z kuchyně vyšla samurajova manželka Riku, která před oba tiše položila šálky *sake* a bobovou pastu na suchých magnóliových listech. Když viděla, jak se strýc tváří a jak její manžel mlčky láme suché větve, bylo jí naprosto jasné, co je tématem hovoru dnešního večera.

„Poslouchej, Riku,“ obrátil se na ni strýc, „budeme muset nadále žít v téhle pustaře.“

Pustara v jazyce této oblasti označovala zanedbanou pustinu. Pole, zalévaná kamenitou řekou, na nichž šlo kromě skromné úrody rýže a obilí sklízet pouze proso a ředkev. Navíc oproti jiným

místům sem zima přicházela mnohem dříve a byla tužší. Brzy budou tento mokřad, kopce i lesy pohřbeny hluboko pod čistým bílým sněhem, lidé budou muset za dlouhých nocí ve svých temných domech se zatajeným dechem naslouchat skučení větru a čekat na jaro.

„Kdyby byla alespoň nějaká bitva. Kdyby byla nějaká bitva, mohli bychom se vyznamenat v boji a vysloužit si větší území.“

Strýc pokračoval ve svém obvyklém lamentování a třel si při tom svá vyzáblá kolena. Ale doba, kdy se jejich pán od úsvitu do soumraku oddával válčení, byla již tatam. Bez ohledu na to, jak tomu bylo na západě, celý východ země se podřídil nadvládě knížete Tokugawy*, takže ani jejich pán, nejmocnější kníže v provincii Mičino, nemohl svá vojska uvádět do pohybu jen tak, jak by si přál.

Samuraj a jeho žena lámali suché větve a naslouchali strýcovu nekonečnému vyprávění, ve kterém se snažil svou nespokojenost, již neměl kde vypustit, zahnat popíjením *sake*, samomluvou a historkami o vlastních vojenských úspěších. Tyto historky i všechny výtky slyšeli už nesčetněkrát, přišly jim jako plesnivé jídlo, které tento stařec jedl jen proto, aby mohl žít dál.

Krátce před půlnocí nechal samuraj strýce doprovodit dvěma muži domů. Když otevřeli dveře, v mracích se překvapivě udělala trhлина, kterou prosvítal měsíc, a už nesněžilo. Pes štěkal, dokud strýc nezmizel z dohledu.

V mokřadu se více než války obávali hladomoru. Ještě byli naživu starci, kteří si bolestně pamatovali zkázu způsobenou mrazem, který kdysi postihl tuto oblast.

Vyprávěli, že zima toho roku byla nezvykle teplá, jako by bylo jaro, a hora na severozápadě byla věčně zahalena mlžným oparem,

* Tokugawa Iejasu (1543–1616), poslední ze tří sjednotitelů Japonska po stoletém období věčných válek, tzv. období válčících knížectví, a zakladatel tokugawského šógunátu, který přetrval až do roku 1868.